

РЕЦЕНЗИЯ

на Дисертационния труд на редовния аспирант към катедра „Психология,
педагогика, социология”

ВЛАДИМИР ИСКРОВ

на тема

ГРУПОВИ ПРОЦЕСИ И СЪСТЕЗАТЕЛНА РЕАЛИЗАЦИЯ В БАСКЕТБОЛА

за получаване на образователната и научна степен „**ДОКТОР**” в
професионално направление „Теория и методика на физическото
възпитание и спортната тренировка (вкл. Методика на ЛФК)”

Научен ръководител - **Проф. Татяна ЯНЧЕВА, Д.Н.**

Рецензент - проф. Ю. Мутафова-ЗАБЕРСКА

Владимир Искров представя дисертационния си труд по проблемите на социалната психология в спорта, изключително актуален за игровите видове спорт - в случая, конкретно в мъжкия баскетбол. Компетентността на автора го е насочила към изследване на едни от най-значимите групови процеси. Очертани са социалнопсихологичните профили на проучваните отбори като особено значими за спортно-игровото взаимодействие в баскетбола.

Отдаден на своето професионално призвание на спортен специалист, верен на родната баскетболна школа, защитил магистърска степен в катедра „Психология, педагогика, социология”, В. Искров определя своя творчески път и жизнена реализация, започвайки като състезател в юношеския национален отбор, става треньор на деца 1-2-ри клас, старши треньор на младежкия и мъжки отбори-Габрово и Бургас, за да се изяви като главен треньор и в

Дъблин-Ирландия (North Atlantic Basketball Academy LTD), където провежда тренировъчни семинари. Търсещата активност на В. Искров го включва и в международната програма за обучение като стажант-треньор на Университета „Витлеем“ в САЩ. Тази целеустременост се допълва (освен основната специалност „Треньор по баскетбол“) от впечатляващия стремеж за усъвършенстване – получава квалификациите за учител по физическо възпитание, за кинезитерапевт, методист по физическа подготовка и спорт в БА и МВР, магистър по спортна психология, докторант. Очертаният социален статус определя иновативните, нестандартни интереси и участие на докторанта в редица баскетболни програми в международни центрове, където е отличен със съответните сертификати (издадени от Международния олимпийски комитет FECC, FIBA-Европа, NBA-USA, Olympic Solidarity, University of Delaware).

Защитата днес е логичен, естествен етап от развитието на докторанта като динамична личност, с богат опит в областта на баскетбола и науките за спорта – достоен възпитаник на НСА. Постигнатите емпирични резултати имат определен **принос** в редица основни насоки при оценката на НИР:

1. **Гносеологичният спектър** на труда се определя от следните достойнства:

- Текстът на доктората е в **оптимален обем** (191 с.), структуриран според изискванията в три глави; получените резултати са **богато онагледени** с 54 илюстрации (11 фигури и 43 таблици); библиографската справка (26 стр.) обхваща 189 източника - 168 на латиница и 21 на кирилица.

- **Уводът** актуализира уникалната популярност на баскетболната игра и необходимостта от проучване на психологичните проблеми, възникващи в процеса на подготовката на играчите. Солидната **теоретична постановка** (Първа глава, 90 стр.) натежава с компетентното проследяване на динамиката

в развитието на баскетболната игра и промяната на правилата, водещи до превратности и в статистическите измерения на изследваните от автора групови явления: сплотеност, колективна ефективност, общуване с треньора - обратната връзка, отборният климат, стилът на ръководство на отбора.

- Основната **работна хипотеза** е свързана с четири **частни хипотези**, адекватни на целта и поставените задачи (Глава Втора – 11 стр.), решени в три основни етапа на работа по проблема;

- солиден е **контингентът лица**, предмет на изследването - общо 169 души: участниците в Държавното първенство за мъже (8 отбора, 90 състезателя) и състезателите от Младежката лига (7 отбора, 76 състезателя) - всичките 15 баскетболни отбора от цялата страна (за състезателен сезон 2013-2014 г.), диференцирани според класацията им в първенствата - получен е своеобразен социално-психологичен „портрет” на българските баскетболисти;

- приложената **комплексна методика** (четири въпросника и една оценъчна скала) е осигурила осъществяването на **интегрален подход** към изследването на проблема, с адаптирането на три от въпросниците за български условия и със статистическия анализ на получените данни.

2. Предметът на изследване, пренебрегван през последните години, обхваща значима, комплексна социално-психологична проблематика, представена в добре планираната структура на проследяваните сложни параметри: сравнени са особеностите в оценката на показателите за **колективната ефективност** (усилия, подготовка, постоянство), **отборния климат** (активност на ролевите позиции - във възходящата градация на „яснота, коректно изпълнение, приемане на ролята”; „сплотеност” и „съгласуваност на задачите”);

Разработен е диференциално-семантичен модел за **лидерското поведение** на **треньора** (положителна обратна връзка, демократичен стил, обучение и инструктиране, социална подкрепа), при което са установени статистически значими различия („реалното и предпочитано лидерско поведение на треньора”);

- **Груповата сплотеност**, оценена от младежите и мъжете с някои малки различия, е с подчертана тенденция за максимална потребност от „*групова интеграция*” и „*привличане към отбора*”, по-силно изразена при младежите;

- Показателни са и резултатите за **обратната връзка** треньор-състезател, с почти изравнени стойности на потребността от „*подкрепа*” и „*назидание*” - вече доказани мотивационни фактори, по-силно изразени при мъжете.

3. Многопосочна е **приносната значимост** на дисертационния труд, отразена в Глава Трета:

- Изгражданият с години многостранен опит на докторанта, го оформя като точен, изпълнителен и инициативен изследовател. В. Искров „*изважда*” наяве редица сложни социалнопсихологични проблеми в динамиката на баскетбола (останали в сянка за сравнително продължителен период от време). С професионална пристрастеност тандемът „докторант-научен ръководител” представя ново знание в *ноосферата* на общуването - контакта и взаимоотношенията в спорта.

- Задълбоченият психологичен, системно-структурен и функционален подход на изследването е с логична градация и **завършеност на отделните етапи**, с интерпретация на статистическите факти - определен *принос към спортната и възрастова психология* и с перспектива за по-нататъшно разширяване.

- Нестандартността на дисертационния труд виждам и в обогатяването на спортната ни наука - като отворена система - с допълнените **нови методи** – едно *”ноу хау”*, успешно заимствано от авторитетни учени-психолози.

- Достойнство на труда е и очертаването на **статистическите параметри** на получените резултати, с интерпретацията на крайните резултати – все фактори, определящи перспективността за нови бъдещи изследвания.

- Обобщените **изводи и препоръки** очертават широките възможности за задълбочаване на проблематиката и бъдещото разгръщане на проблема като част от ценностната система на съвременния баскетболен свят.

- Докторантът е спазил нормите на **научната етика** процеса на деловото си общуване с треньори и състезатели в процеса на снемането на данни (101 с.), съобразявайки се със специфичните особености при протичането на тренировъчния и състезателен процес.

Авторефератът е изготвен според изискванията. Приложените **публикации** отразяват части от получените резултати по проблема, представени в престижни списания, сборници и национален научен форум. Текстът на дисертационния труд е написан културно, езиковата култура допринася за обогатяване на информацията по разглежданите проблеми. Наред с приносите, може да се посочи и необходимостта от прецизиране на някои моменти в цитирането на отделни автори (излишно повторение), което обаче не намалява стойността на рецензирания труд.

Обобщение: необходимо е да се подчертаят организационните умения на докторанта да създава делови контакти с оглед планиране и осъществяване на набелязаните научни цели и задачи на изследването.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ: Дисертационният труд отразява съществени характеристики в социалнопсихологичната природа на спортния отбор по време на състезание. Трудът е разработен съобразно високите стандарти на докторската степен, отличава се с оригиналност, с определен теоретичен и практико-приложен принос. Професионалните умения на Докторанта да изследова и анализа, да обобщава получените данни на всеки отделен етап, ми дават основание да предложа с убеденост на уважаемите членове на Научното жури да оценят високо представения труд и да присъдят на **Владимир Стефчов ИСКРОВ** образователната и научна степен „**ДОКТОР**” в професионално направление **7. 6. Спорт**, по научната специалност „*Теория и методика на физическото възпитание и спортната тренировка (вкл. МЛФ)*”

22. 03. 2016 г., София

Рецензент: ... ...

(Проф. Ю. Мутафова-Заберска,
член на Научното жури)